

מטעמי תורת זילים

פרשת מטות – טומאת הגויים

כאשר חזרו ישראל ממלחמת מדין הם הצטוו להכשיר את הכלים של מדין אשר נלקחו על ידם כפי שנאמר "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ הַכֹּהֵן אֶל אֲנָשֵׁי הַצִּבָּא הַבָּאִים לְמִלְחָמָה זֹאת חֻקְתָּ הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה: אֵךְ אֶת הַזֶּהֱבָ וְאֶת הַכֶּסֶף אֶת הַחֲזָשִׁית אֶת הַבַּרְזֵל אֶת הַבַּדִּיל וְאֶת הַעֹפְרָת: כֹּל דָּבָר אֲשֶׁר בָּא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהַר אֵךְ בְּמֵי נֹדֶף וְתִחַטָּא וְכָל אֲשֶׁר לֹא בָא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַמַּיִם" (במדבר לא, כא – כג). **מהתיבות "וְטָהַר" ו"מֵי נֹדֶף" למדו כי כל הכלים הנלקחים מן הגוי צריכים טבילה בתוך מקוה טהרה של ארבעים סאה כמו אצל הנדה, על מנת לטהרם מטומאת הגוי** (ראה גמ' עבודה זרה דף עה ע"ב).

ויש להבין, מהי אותה 'טומאה' של הגויים אשר מחמתה עם ישראל צריכים להטביל את כל כלי האוכל שהיו בבעלות של גוי?

שורש נפשם של הגויים הוא בכוחות הטומאה וכן מעשיהם

נפשם של הגויים היא מצד הטומאה (זוהר פרשת בראשית דף כ ע"ב ד"ה כוונא דא בסטרא אחרא, עפ"י זוהר פרשת בראשית דף מז ע"א ד"ה אמר רבי אבא, 'כתם פו' על זוהר פרשת בראשית דף מז ע"א ד"ה אמר רבי אבא, 'יש החיים' לר' יהודה בן חנין על טעמי המצוות מצוה נט דף נג ע"ב ד"ה וע"ד האמת) **ו'הקליפות'** (ישמן הטוב וזקן הארץ) בחלק זקן אחרן ספר ישעיהו דף ק ע"א טור א ד"ה ונתן הטעם) **ומשם מגיע השפע שלהם** (מאה שערים' המיוחס לרקנאטי שער תשעה ושבעים ד"ה ועל דרך האמת). **כי נפשם משתלשלת מאותן מדרגות תחתונות הרחוקות מן הקדושה** (כתם פו' לר' שמעון לבני מחבר פיוט בר יוחאי על זוהר פרשת בראשית דף מז ע"א ד"ה אמר רבי אבא), **ובאה מאותו מקום שבאה הנפש של הבהמות והחיות הטמאות** – **שהן שלש 'קליפות' טמאות** (ישן חיים' להארי"י ז"ל שער מט פרק ג ד"ה ובה תדע נפש, 'מקדש מלך' לר' שלום בוזאגלו על זוהר בראשית כ ע"ב ד"ה עסירין, 'אגרא דכלה' פרשת תולדות ד"ה עוד זאת נודע) **לגמרי** (ישם משמואל' פרשת יתרו שנת תרע"ה דף רסח ד"ה ויש לומר עוד דהא), **אשר אין בהן טוב בכלל** (יתניא - ליקוטי אמרים' לר' שניאור זלמן מלאדי סוף פרק א ד"ה מה שאין) **אלא כולן רע** (ישן חיים' שער מט פרק ג ד"ה ובה תדע נפש).

כיון שנפשם של הגויים היא מצד הטומאה, לכן הם טמאים בחייהם (זוהר פרשת חיי שרה דף קלא ע"א ד"ה אמר רבי ייסא, זוהר פרשת בראשית דף מז ע"א ד"ה אמר רבי אבא), **ורוחות הטומאה אשר הן פחותות במעלתן ביחס לנפש הגוי נדבקות בהן על מנת להוסיף 'מעלה' למעלתן** (מאירת עיניים' תלמיד הרמב"ן פרשת תצא ד"ה וע"כ יטמא על הבא), **ופעולותיהם והנהגותיהם של הגויים היא מאותן רוחות הטומאה** (ירקנאטי' על התורה פרשת בלק ד"ה הנה רמו כאן). **לכן ה' נתן לגויים לעסוק בדברים הטמאים וברוח הטומאה' שבארץ כמו מעשה האובות והידעונים** (הרמ"ד וואלי ויקרא יט על הפסוק 'ומקדשי תיראו'), **שהרי גם הם בעצמם משורש הטומאה וכל מין הולך למינו** (הרמ"ד וואלי ויקרא יט על הפסוק 'ומקדשי תיראו, הרמ"ד וואלי דברים פרק ד על הפסוק 'פן תשא עיניך'). **וטומאתם זו גרמה בעבר לרוב נשותיהם של הגויים להיות מכשפות מופקרות וחצופות** (מצודת דוד' להרדב"ז מצוה תרד ד"ה ועל דרך הסוד).

ומחמת שהגויים מושפעים מכוחות הטומאה, זה נותן בהם מדת אכזריות. לכן ישראל הצטוו לא לחונן את הגויים שנאמר "וְלֹא תִחַסְּנוּ" (דברים ז, ב) (ירקנאטי' על טעמי המצוות שער ארבע ותשעים ד"ה ועל דרך האמת) **כשאחד מהמשמעויות של זה הוא לא לתת להם 'חן'** (גמ' עבודה זרה דף כ ע"א), **כגון שאומר על גוי "כמה נאה גוי זה!"** (רש"י גמ' עבודה זרה דף כ ע"א ד"ה לא תתן להם חן) **כי אין לרחם על אכזרים כעין מה שנאמר "וְיִרְחַמְךָ יְשׁוּעִים אֲכַזְרִי" (משלי יב, ט) (ירקנאטי' על טעמי המצוות שער ארבע ותשעים ד"ה ועל דרך האמת). ועוד משום שהגויים הם מצד הטומאה, זה הביא לכך שהותר להם לאכול 'מאכלות אסורות' כפי שנאמר לישראל "וְלֹא תִשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבְעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמָשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטָמֵא: וְהִיִּיתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' וְאֲבַדְלֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי" (ויקרא כ, כה – כז), **ו"לְטָמֵא" הכוונה את הגויים, כי הם באים מצד הטומאה וכל אחד נדבק בשלו** (זוהר פרשת שמיני דף מב ע"א ד"ה וכתוב ולא תשקצו).**

התורה הדגישה שבעלי החיים הטמאים נאסרו רק לבני ישראל שנאמר "אֵךְ אֶת זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמֵּעֵלֵי הַגֵּרָה וּמִמִּפְרָסֵי הַפְּרָסָה אֶת הַגִּמְלָה כִּי מֵעֵלָה גֵּרָה הוּא וּפְרָסָה אֵינְנָה מִפְּרָסֵי טָמֵא הוּא לָכֶם: וְאֶת הַשֶּׁכֶן כִּי מֵעֵלָה גֵּרָה הוּא וּפְרָסָה לֹא יִפְרָסָה לָא יִפְרָסֵי טָמֵא הוּא לָכֶם: וְאֶת הָאֲרֻנְבָת כִּי מֵעֵלָת גֵּרָה הוּא וּפְרָסָה לֹא הַפְּרָסָה טָמֵא הוּא לָכֶם: וְאֶת הַחֲזִיר כִּי מִפְּרָסֵי פְרָסָה הוּא וְשִׁסַּע וְשִׁסַּע פְּרָסָה וְהוּא גֵּרָה לֹא יִגְר טָמֵא הוּא לָכֶם: מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְגִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טָמֵאִים הֵם לָכֶם: אֶת זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בְּמַיִם כֹּל אֲשֶׁר לוֹ סַנְפִּיר וְקִשְׁקִשׁ בְּמַיִם בְּמַיִם וּבְגִבְלֵי אֲתָם תֹאכְלוּ: וְכָל אֲשֶׁר אֵין לוֹ סַנְפִּיר וְקִשְׁקִשׁ בְּמַיִם וּבְגִבְלֵי מִכָּל שֶׁרָץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בְּמַיִם שִׁקְצָה הֵם לָכֶם: וְשִׁקְצָה יְהִי לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת גִּבְלָתָם תִּשְׁקְצוּ: כֹּל אֲשֶׁר אֵין לוֹ סַנְפִּיר וְקִשְׁקִשׁ בְּמַיִם שִׁקְצָה הוּא לָכֶם" (ויקרא יא, ד – יב), **כלומר "לכם" עם ישראל דווקא הם נאסרו, אך לא לאומות העולם שטמאים כמותם** (עפ"י הרמ"ד וואלי פרשת ראה פרק יד על הפסוק 'וכל אשר אין לו').

לכן אם חלילה בן ישראל נמצא עם בת נכר, הרי הוא (מאירת עיניים' פרשת אחרי מות ד"ה בסוד איסור העריות) **נטמא** (זוהר פרשת חיי שרה דף קלא ע"ב ד"ה בגין כך מאן) **ומסלק מעליו את 'רוח הקדושה' ונותן אותה במקום 'הטומאה', שהוא המקום שממנו מקבלת בת הנכר את כוחה** (מאירת עיניים' פרשת אחרי מות ד"ה בסוד איסור העריות). **ועל מעשה זה נאמר "וּבָעַל בַּת אֶל נְכָר" (מלאכי ב, יא), כי בת הנכר הזאת היא בתו של "אֵל" אחר שהוא ה"ס"מ (מצודת דוד' להרדב"ז מצוה קסד), ובמעשה שעשה עמה נתן כוח ושפע לכוחות הטומאה הנמשכים מה"ס"מ והוליד כמה מלאכי חבלה בני ה"ס"מ (מאה שערים' המיוחס לרקנאטי שער שער שמונים ד"ה ועל דרך האמת, 'מצודת דוד' להרדב"ז מצוה קסד). ועוד על ידי שכרע את גופו על "בַּת אֶל נְכָר" (מלאכי ב, יא) (אור החמה' על זוהר פרשת חיי שרה דף קלא ע"ב ד"ה 'בגין כך' מהרמ"ק) **עבר גם על איסור "לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר" (שמות יד, יז) (זוהר פרשת חיי שרה דף קלא ע"ב ד"ה בגין כך מאן). לכן נאסר לגמרי על ישראל להינשא לבנות הגויים שנאמר "וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם" (דברים ז, א) (מצודת דוד' להרדב"ז על טעמי המצוות מצוה קסד), **ואם חלילה ישראל ייקח בת נכר ויוליד ממנה בן, הרי שבנו יקבל 'רוח טומאה' מצד אמו הטמאה וגם מצד הטומאה שנטמא אביו בשעה שהיה עם אמו הגויה** (זוהר פרשת חיי שרה דף קלא ע"ב ד"ה בגין כך מאן).****

אין לגויים דרך להגיע לקדושה מחמת נפשם הטמאה

שורש הגויים הוא מצד הטומאה, לכן אפילו אם הם יקדשו את עצמם בכל מיני פרישות שבעולם לא יעלה בידם למשוך כלום מן הקדושה (הרמ"ד וואלי ויקרא כ על הפסוק 'והתקדשתם והייתם קדושים') שהרי נפשם ממקור אחר, ואין להם דרך להגיע לקדושה. לכן רק על עם ישראל נאמר "דַבֵּר אֶל כָּל עַדְתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא יט, ב) (שם משמואל' פרשת קדושים שנת תרע"ה ד"ה והנה כ"ז ניחא). וזה הטעם שאמר שלמה המלך "וְחִסְדְּ לְאֲמִים חֲטָאת" (משלי יד, לד) כי אי אפשר שהרע שבתוכם יתהפך וישתנה, וממילא גם צדקה וחסד שהם עושים הוא לא לשם שמים (ישראל קדושים' לר' צדוק הכהן מלובלין דף ס ע"א) אלא על מנת להתגדל ולהתייחר ולצורך מלכותם (גמ' בבא בתרא דף יע"ב ועני"ש).

ואותם הגויים שבאים להתגייר, אם לא שיש בהם כבר מתולדתם את 'נפש הגר' שהיא חלק אלוה ממעל הראויה לכינוי שם 'ישראל' – אי אפשר שתכנס קדושה בנפשם ותהיה כוונתם לשם שמים. לכן אף שבלעם ראה בנבואה את מעלתם של ישראל לאין שיעור ואף ביקש שיהיה סופו כמותם שנאמר "מִי מִנָּה עֲפָר יִקָּבַע וּמִסָּפָר אֶת רֵבַע יִשְׂרָאֵל תָּמַת נֶפְשֵׁי מוֹת יְשָׁרִים וְיִתְּחֵי אַחֲרֵיתִי כַּמְהוֹ" (במדבר כג, ט) עם כל זאת לא רצה להדבק בהם ולהתגייר, ואדרבא חשב מחשבות רעות להרע להם ויעץ לבלק להכשילם – משום ששורשו היה ברע (ישראל קדושים' דף ס ע"א ד"ה והגויים לעולם וד"ה שהרי גס). אמנם אם גוי יפרוש מעבודה זרה ואיסורי עריות ויעשה תשובה על מעשיו, הוא יוכל לקבל 'רוח קדושה' ונפש קדושה אחרת (זוהר חדש' מדרש רות דף צו ע"א ד"ה ועל דא כל גוי). ואם הוא גם יתגייר אזי תסתלק ממנו לגמרי 'רוח הטומאה', ומותר יהיה לו לבוא בקהל ה' (ימצות דוד להרדב"ז על טעמי המצוות מצוה קסד) (להרחבה על עניני הגרים ראה מאמרנו לפרשת עקב – 'מקור נשמות הגרים').

הגויים מטמאים את כליהם ומשרים את הסטרא אחרא בביתם

הגויים טמאים מכל הצדדים מכוח טומאתם הפנימית, ויכולים גם לטמא אחרים בכוח שאר הטומאות שבהם – לכן אין להתקרב אליהם (זוהר פרשת ויחי דף רכ ע"א ד"ה תא חזי וד"ה ואף על, זוהר פרשת בראשית דף מז ע"א ד"ה אמר רבי אבא) ומי שיקרב אליהם יכול להיטמא (זוהר פרשת שמיי דף מ ע"א ד"ה גוי (עובד עבודה זרה) דאיהו מסאב, זוהר פרשת בראשית דף מז ע"א ד"ה אמר רבי אבא). וכיון שגם כליהם נטמאים עמהם, על כן הצטוו ישראל להטביל (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק יג על הפסוק 'באש תשרפנו') אפילו כלים חדשים (ישמן הטוב וזקן אהרן' בחלק זקן אהרן פרשת חיי שרה על הפסוק 'ויבא אברהם לספוד לשרה' דף יב ע"א ד"ה ויובן כשנדע) הנקנים מהגוי, ובוזה להעבירם מרשות הטומאה לרשות הקדושה באמצעות הטבילה במקוה טהרה (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק יג על הפסוק 'באש תשרפנו', 'ישמן הטוב וזקן אהרן' בחלק זקן אהרן פרשת חיי שרה על הפסוק 'ויבא אברהם לספוד לשרה' דף יב ע"א ד"ה ויובן כשנדע), כשם שנעשה אצל הגרים כשהם נכנסים בתוך הקדושה (הרמ"ד וואלי ספר ויקרא פרק יג על הפסוק 'באש תשרפנו'). מטעם זה אף שבני ישראל הגעילו במדבר את הכלים של אומת מדין על מנת לטהרם מן האיסורים שבהם, עדיין הם היו צריכים להטבילם במקוה טהרה (ראה גמ' עבודה זרה דף עה ע"ב).

כאשר אדם בונה את ביתו והוא מזכיר בפיו שבונה לעבודת ה', אזי סייעתא דשמיא שורה על הבנין וה' משרה עליו קדושה ומשרה בו את השלום שנאמר "וַיִּדְבַּר יְהוָה כִּי שְׁלוֹם אֶהְיֶה" (איוב ה, כד) (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה ועל דא מאן דבני), כי הדיבור הקדוש מושך כוח קדושה (אור החמה' על זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה 'אשתמודעו' מהרמ"ק). אך אם אדם לא מזכיר בפיו שהוא בונה לשם ה', הרי הוא מזמין את הסטרא אחרא לשרות שם (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה מהו ופקדת נדך). וכל שכן אם האדם בונה את ביתו בכוונה שהסטרא אחרא יטמא שם (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה כל שכן) ומזכיר שם טומאה עליו או כל דבר טמא, הרי שמתחזק שם כוח הטומאה יותר ויותר (אור החמה' על זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה 'יודעת גומרי' מהרמ"ק) ובוודאי שורה שם 'רוח הטומאה'. לכן האדם הזה לא ייצא מהעולם עד שיענש בבית ההוא. וגם אדם אחר שגר שם יכול להינזק מרוח הטומאה השורה בבית (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה כל שכן). וכן הוא במלבושים ובאכילה ושתיה ומשא ומתן ובכל מעשי האדם, צריך אדם לומר בפה מלא שעושה לעבודת ה' יתברך, ובוזה מטהרם ומקדשם מטומאת הסטרא אחרא (יפלא יועץ' לר' אליעזר פאפו ערך טומאה ד"ה עוד שם אמר).

משום כך לא טוב לקנות או לשכור בתים או מלבושים שעשו אותם גויים לעצמם או שהם מאנשים שאינם מהוגנים, שאינם יודעים להיזהר בזה (יפלא יועץ' לר' אליעזר פאפו ערך טומאה ד"ה עוד שם אמר). ועוד שאנשים שהם רעים משרים במקום מושבם ובמלבושם את 'רוח הטומאה' וזה עושה אחר כך רושם בנפש האדם (ייעלו חסידים' למחבר 'פלא יועץ' סימנים תשע – תת ד"ה טוב להקפיד). לכן, אם בית כזה מוצע למכירה בזול (יפלא יועץ' ערך טומאה ד"ה עוד שם אמר) אפילו בשליש או רבע ממה שיעלה לבנות בית חדש, או אפילו בחינם – לא ייקח בית זה 'כי נפש הוא חובל' (אורות אלים' למחבר 'פלא יועץ' ליקוטי מוסר עפ"י זוהר הקדוש ח"ג דף נ ד"ה והן עתה) וכנגד מה שהוא יפסיד אם לא ייקח, הרי שבאמת הם יעמדו לו 'ביוקר' רב (יפלא יועץ' ערך טומאה ד"ה עוד שם אמר). לכן ישתדל האדם לבנות את ביתו בצדק כדי שתשרה השכינה במעשי ידיו ולא תאונה אליו רעה ונגע לא יקרב באהלו (אורות אלים' ליקוטי מוסר עפ"י זוהר הקדוש ח"ג דף נ ד"ה והן עתה) או שישכור בית מאנשים שהם מהוגנים (עפ"י 'פלא יועץ' ערך טומאה ד"ה עוד שם אמר).

ובפרט בחוץ לארץ ששם רוח הטומאה מזומנת יותר וכאשר היא שורה במקום אחד היא קוראת לשאר חבריה 'הקליפות' לבוא (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"ב ד"ה אמר רבי אלעזר) לדור יחד עמה (פירוש 'דרך אמת' על זוהר פרשת תזריע דף נ ע"ב אות א), ואז כולם משתתפים ובאים לגור שם (אור החמה' על זוהר פרשת תזריע נ ע"ב ד"ה 'אמר ר' אלעזר' ממהר"ח), וגם אדם שהוא ירא חטא יכול להינזק אם יגור בבית הזה. ומה שרואים שגויים גרים בבתיים מעין אלו ולא ניזוקים אלא מצליחים – הוא משום שהם באים מצדם (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"ב ד"ה אמר ליה רבי) וטמאים כמו אותם מזיקים, ולכן המזיקים לא מקנאים ולא פוגעים בהם (אור החמה' על זוהר פרשת תזריע דף נ ע"ב ד"ה 'אמר ר' אלעזר' ממהר"ח). אך בכל אופן, אם יתעכבו הגויים לדור בבתיים הללו לאורך זמן, הרי בסוף גם הם לא ייצאו משם בשלום (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"ב ד"ה אמר ליה רבי חייא).

וכן הוא בקרקע ושדה בבעלות של גוי עובד עבודה זרה – שגם שם שורה טומאה. אך אם ישראל ירכוש אותה מהגוי, אז תעבור ממנה 'רוח הטומאה' ותשרה עליה קדושה, וגם ילכו להם מלאכי החבלה השורים על השדה ועומדים על כל עשב ועשב הגדל שם, ויבואו במקומם מלאכי קדושה. משום כך אברהם אבינו לא רצה לקבור את שרה אשתו במערת המכפלה עד אשר קנה בכסף מלא את שדה מערת המכפלה מעת עפרון החיתי שנאמר "וַעֲפָרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חַת וַיַּעַן עֲפָרוֹן הַחִיטִי אֶת אַבְרָהָם בְּאֲזֵינֵי בְּנֵי חַת לְכָל בְּאֵי שַׁעַר עִירוֹ לֵאמֹר: לֹא אֲדֹנָי שְׂמַעְנִי הַשְּׂדֵה נִתְּתִי לָךְ וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נִתְּתִיהָ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמִּי נִתְּתִיהָ לָךְ קִבְרַ מֵתָ: וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ:

וְיִדְבַר אֶל עַפְרוֹן בְּאָזְנֵי עֵם הָאֶרֶץ לֵאמֹר אֵךְ אִם אֶתָּה לֹו שְׁמַעְנִי נְתַתִּי כֶסֶף הַשְּׂדֵה קַח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת מְתֵי שְׁמָה" (בראשית כג, י – יא). ועל ידי קניין השדה אברהם אבינו העביר מהשדה את 'רוח הטומאה' והקים אותה בקדושה שנאמר "וַיִּקַּם שְׂדֵה עַפְרוֹן אֲשֶׁר בְּמִכְפָּלָה" (בראשית כג, יז), ורק אז הוא קבר שם את שרה אשתו (ישמן הטוב וזקן אהרן בחלק זקן אהרן פרשת חיי שרה על הפסוק 'ויבא אברהם לספוד לשרה' דף יב ע"א ד"ה ויובן כשנדע למה).

אם גוי יגע בין של ישראל הרי שהיין יטמא מחמת טומאתו של הגוי. וכל שכן ביין שהגוי עשה בעצמו שהוא טמא ואסור לשתותו (וזהו פרשת שמיני דף מ ע"א ד"ה גוי (עובד עבודה זרה) שאיהו מסאב), לפי שהגוי הוא מצד הס"מ ומטמא את היין ואת זה ששותה (ויזכר דודי' לר' דוד זכות ממודינא מאמר א פרק עא דף קצ ד"ה ולכן גם העכו"ם). ולא רק יין של גויים עובדי עבודה זרה אסור לשתות, אלא אף יין של ישמעאלים שאינם עובדי עבודה זרה – מפני שגם אצלם שורה הטומאה. ומי ששותה יין הנעשה על ידי גוי או שנגע בו גוי, אפילו אם אותו יהודי מלא מצוות כרימון – הרי שמתקיים בו "סורו טמא קראו למו" (איכה ד, טו) (דבר שבקדושה! למחבר 'ילקוט ראובני' חלק י' יין נסך אות ב בשם הרב החיים) שנכנס בו 'רוח הטומאה' והוא מטמא את נפשו וגופו (ויזכר דודי' לר' דוד זכות ממודינא מאמר א פרק עא דף קפט ד"ה והענין הוא בעת) ו'טמא טמא יקרא'. ואינו זוכה לחיי העולם הבא (יעיר מקלטי' בחלק 'בסדר אי"ב' אות ק) כי מכרית נפשו מְשַׁרְשָׁה העליון, על ידי שתיית היין (יבן איש חי' שנה ב' בהקדמה לפרשת בלק ד"ה ולכן החמירו) שבא מרוח הטומאה (ימאה שערים' המיוחס לרקנאטי שער תשעה ושבעים ד"ה ועל דרך האמת), ושהוא ראש לכל הטומאות (יעיר מקלטי' על טעמי המצוות בסופו בחלק 'בסדר אי"ב' אות ק).

ויש כאלה שחששו אפילו אם הגוי רק ראה את היין אף על פי שלא נגע בו, והחמירו שלא לשתותו (יבן איש חי' שנה ב' פרשת בלק אות טו בשם רבינו מנחם הבבלי והשלי"ה הקדושי). ובאמת מחמת הראיה הפגומה הזאת של הגוי (מעבר יבקי' שפת אמת פרק כה ד"ה וכשם שאין להראות) גם אין להראות לגוי את המת הישראלי בקברו (יספר חסידים' סימן תקלג) כי שם המת שוכב בכבודו, ואין להשליט בו עין אחרת שהיא פגומה (מעבר יבקי' שפת אמת פרק כה ד"ה וכשם שאין להראות), וזה כשם שאין להראות לגוי ספר תורה שבארון הקודש (מעבר יבקי' שפת אמת פרק כה ד"ה וכשם שאין להראות). ואדם שעובר על כך ומראה לגוי ספר תורה, ראוי 'לחפש' אחריו אחרי מותו (יספר חסידים' סימן תקלג), כלומר שלא חסים על כבודו של אותו האדם כשם שהוא לא חס על כבוד ספר התורה בחייו (פירוש קדמוני' על יספר חסידים' סימן תקלג). (להרחבה על היין נסך ראה מאמרנו לפרשת האזינו – 'איסור שתיית יין נסך').

והיה מעשה בשר נוכרי שביקש כי היהודים יפתחו את ארון הקודש על מנת שהוא יוכל לראות את ספר התורה. ואמר להם זקן אחד שלא יפתחו ולא יראו לו, כי חזקיה המלך חטא בזה שהראה לשרי מלך בבל את ארון הברית (יספר חסידים' סימן תקלג) ובתוכו הלוחות ואת ספר התורה (רש"י מלכים ב' כ, יג) שנאמר "בַּעֲת הַהִיא שָׁלַח בְּרָאדָד בְּלָאָדָן בְּן בְּלָאָדָן מֶלֶךְ בְּבַל סָפְרִים וּמִנְחָה אֶל חִזְקִיָהוּ כִּי שָׁמַע כִּי חָלָה חִזְקִיָהוּ: וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חִזְקִיָהוּ וַיִּרְאֵם אֶת כָּל בֵּית נְכֹתָה אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֶת שְׁמֹן הַטּוֹב וְאֶת בֵּית כְּלָיו וְאֶת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאֹצְרוֹתָיו לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא הָרָאם חִזְקִיָהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל מִמְשָׁלְתוֹ" (מלכים ב' כ, יב – יא), ואמר אותו זקן שלא יעשו גם הם כמו שעשה חזקיה המלך (יספר חסידים' סימן תקלג).

אין לגוים נשמה שהיא חלק אלוה ממעל כפי שיש לעם ישראל

כל רוח שהיא מצד הקדושה נקראת 'אדם' כאשר הגוף הוא הלוש לאותו חלק רוחני. ועל זה נאמר "עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבַּשְׁנִי וּבְעֶצְמוֹת וְגִידִים תִּתְּסַכְּנִי" (איוב י, יא) וכן נאמר "עַל בְּשָׂר אָדָם לֹא יִסָּד" (שמות ל, לב), כי "בְּשָׂר" הוא לבוש לרוח הנשמה הנקראת "אָדָם" (וזהו פרשת בראשית דף כ ע"ב ד"ה וכל רוחא). אמנם הרוח הטמאה שבגוים לא נקראת 'אדם' אלא 'טמא'. והגוף של הגוי הוא לבוש לרוח הנקרא 'טמא', וביחד נקרא כל גופו של הגוי 'בשר טמא' (וזהו פרשת בראשית דף כ ע"ב ד"ה כנוונא דא). לכן רק עם ישראל נקראים בשם "אָדָם" שנאמר "וַיִּאָּתֶן צֶאֱן מֶרְעִיתִי אֲדָם אֲתָם" (יחזקאל לד, לא) (וזהו פרשת בראשית דף כ ע"ב ד"ה אליו נהוירן. ראה גמי' יבמות דף סא ע"א וכן גמי' בבא מציעא דף קיד ע"ב) ואילו אומות העולם נקראים בשם 'האדם' (יספר זכירה' לר' זכריה סימן דף י ע"א ענין אמירת הקרבנות ד"ה 'מה אנו שמעתי מחכם'. ראה גמי' עבודה זרה ג ע"א ותוסי' שם ד"ה כהנים) שהוא שם הפחות במעלתו משם 'אדם' (אור החיים הקדושי' בראשית ג, כ ד"ה 'ועוד' עיי"ש) והוא גם גימטריא 'טמא' (יספר זכירה' דף י ע"א ענין אמירת הקרבנות ד"ה 'מה אנו שמעתי מחכם').

מכאן למדו רבותינו שאין המתים הגויים מטמאים ב'טומאת אהלי' לפי שטומאה זו היא דווקא בעם ישראל הנקראים בשם "אָדָם" כפי שנאמר "זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהָל כָּל הַבָּא אֶל הָאֶהָל וְכָל אֲשֶׁר בְּאֶהָל יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים" (במדבר יט, יד) (רש"י על גמי' יבמות דף סא ע"א ד"ה אתם קרויים אדם) ואף אם הגוי יגע במת או יישא אותה – הרי הוא כמי שלא נגע ואינו נטמא (יאשל אברהם' על טעמי המצוות מצוה רל"א דף קכח ע"ב ד"ה ורש"י נתן טעם טוב ודעת). וכן למדו שאין הגוים נטמאים בנגעים כפי שנאמר "אָדָם כִּי הִזִּיה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאֵת או סִפְחַת או בְּהִרְתּוֹ הִזִּיה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרְעַת" (ויקרא יג, ב) (אור החיים הקדושי' פרשת תזריע יג, ב ד"ה אדם כי יהיה). ודין הוא שאינם מטמאים בנגעים, שהרי גם נשמתם וכוחם מצד הטומאה (מצודת דודי' להרדב"י על טעמי המצוות מצוה תמו ד"ה ראשי איברים) ונפשם עצמה היא בחינת הצרעת ומינה (אור החיים הקדושי' פרשת תזריע יג, ב). וכן הוא בכל שאר הטומאות – שאין הגוים נטמאים בהם. ובזה הם דומים לבהמה לפי שגם אם תיגע הבהמה בכל הטומאות שבעולם היא לעולם אינה נטמאת (יאשל אברהם' על טעמי המצוות מצוה רל"א דף קכח ע"ב ד"ה ורש"י נתן טעם טוב ודעת).

אין לאומות העולם 'נשמת אלוה' כמו שיש לישראל (באר מים חיים' פרשת ויקרא ד"ה והשכל הזה) וגם בזה הם נמשלו לבהמה. ורמז לכך כי התיבה 'אומה' בגמטריא 'בהמה' ו'אומות' בגמטריא 'בהמות' (ופענח רוא' פרשת לך לך ד"ה ואת הצפר לא בתר). לכן אם חלילה בן ישראל נמצא עם גויה זה נחשב לו שהוא עם בהמה (הרמ"ד וואלי פרשת כי תבוא פרק כו ד"ה ארור שוכב) ואם יביא ממנה ולד נחשב שערב זרע אדם זרע בהמה, ואין הזרע הולך אחריו אלא אחרי האם הגויה כפי שהולכים אחרי זרע האם בבהמות (פוסק עקרים' לר' צדוק הכהן מלובלין דף יט ע"ב). וזהו מה שנאמר "כִּי מִקְרָה בְּנֵי הָאֲדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וּמִקְרָה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לָכֹל וּמוֹתֵר הָאֲדָם מִן הַבְּהֵמָה אֵין כִּי הַכֹּל הֶבְל" (קהלת ג, יט). "וימותר האָדָם מן הַבְּהֵמָה אֵין" – "אֵין" ראשי תיבות 'אָדָם נש' נשמה" (יספר זכירה' דף י ע"א ענין אמירת הקרבנות ד"ה 'מה אנו שמעתי מחכם'), כלומר בן ישראל הנקרא 'אדם' יתרונו מהגוי הנקרא 'האדם' היא הנשמה הקדושה, שאותה יש לבן ישראל אך אין לגוי – ומשום כך הגוי נדמה לבהמה.

לפיכך אומות העולם נקראים בשם 'גוים' שמשמעותו בלשון יחיד הוא 'גוף', כמו שישעיה הנביא אמר לקב"ה "גִּינִי נְתַתִּי לְמַכִּים" (ישעיה ג, ו) (וידו בכלל למחבר 'שבט מוסר' סימן אלף רמו) וכוננתו שלא מנע את עצמו מללכת אף אם יכּו את גופו (מצודת דודי' ישעיה ג, ו). כי אצל אומות העולם יש רק גוף בלי החלק הרוחני הנקרא 'נשמה' שהוא חלק אלוה ממעל הנמצא רק בעם ישראל. ולזה כיוון בלעם ואמר "הֵן עָם לְבָדָד לְשָׁכֵן וּבְגוֹיִם

